

HÅB ENHED KAMP

07. KONGRES

Kommunistisk Parti og Kina

☘ forslag til beslutning og baggrundsdokumenter

**KOMMUNISTISK PARTI
SAMMEN FOR SOCIALISME**

Til diskussionen om Kina – en introduktion

Vi skal nu i Kommunistisk Parti til at diskutere Kina, så her er nogle introducerende bemærkninger om diskussionen i den kommunistiske bevægelse og om vores partis socialismeopfattelse¹.

Kommunistisk Parti er ikke det eneste parti i den kommunistiske bevægelse, der analyserer Kinas udvikling. Holdningen til Kina diskuteres omfattende. Nogle partier har allerede taget meget klar stilling: Enten: Kina er et socialistisk land. Eller: Kina er et kapitalistisk eller imperialistisk land. Derimellem kan der være forskellige variationer.

I diskussionen har det betydning, om man analyserer verden i dag som på vej mod en ny bipolar situation med to imperialistiske stormagter (USA og Kina), der kæmper om magten, eller om man mener, at verden er på vej mod en multipolær situation, hvor Kina udgør en modvægt mod den transatlantiske imperialism.

Som den internationale situation ser ud i dag, er holdningen til Kina således ikke uvæsentlig. Verdens øjne hviler på mange måder på Kina. Og det er alt andet lige af betydning, hvilken position Kommunistisk Parti indtager, hvis eller når USA udløser en militær konfrontation mod det. Det vil være definerende i år fremover. Så hvad er vores tilgang?

I den danske kommunistiske bevægelses historie og i de forskellige strømninger, den har bestået af, har holdningen til socialisme eller ikke-socialisme i forskellige lande tidligere været definerende for, hvor man hørte til og organiserede sig. Det er noget, som Kommunistisk Parti har lært af og ikke ønsker at gentage.

Allerede ved partiets stiftelse i 2006 gjorde vi op med dette og skrev i principprogrammet, at det 20. århundrede var præget af socialismen, "som sejrede og blev opbygget i en række lande". Om socialistiske lande i dag skriver vi, at "Cuba og enkelte lande i Asien (er) stadig i gang med en socialistisk opbygning".

Medlemmer af Kommunistisk Parti kommer fra forskellige strømninger i den kommunistiske bevægelse, som gennem tiden har været kraftigt påvirket af de ideologiske forskelligheder og skarpe konflikter, der opstod mellem Kina og Sovjetunionen fra starten af 1960'erne. Disse forskelligheder og konflikter havde alvorlige konsekvenser for den internationale kommunistiske og revolutionære bevægelse – også for den danske. Ikke mindst i 1970'erne dominerede en sekterisk og splittende socialismeopfattelse, der udgrænsede personer, grupper og partier på baggrund af, hvilket socialistisk "mønsterland" eller "moderland" man forsvarede: Sovjetunionen, Kina, Albanien, Cuba, Vietnam, Laos, Nordkorea – mulighederne og specialiteterne var mange.

I vores parti er der således kammerater, der tidligere indædt har forsvaret Sovjetunionen og ligeså kritiseret Kina. Andre har med lige så stor iver ment eller mener, at Kina var socialistisk indtil Maos død, hvorefter det udviklede sig i kapitalistisk retning. Atter andre mener, at Kina hele vejen igennem har været og stadig er socialistisk. Nogle mente på et tidspunkt, at der ikke er socialisme i Cuba.

Hvis der er noget, som den kommunistiske bevægelse har lært, så er det, at det er ødelæggende at binde et parti op på holdningen til bestemte lande eller identificere partiet ud fra moderlande eller mønsterlande. Hvis vi gør det, flytter vi vores fokus fra vores daglige kamp for at forandre virkeligheden her til at handle om forhold andre steder, som vi ikke har indflydelse på. I dag ved vi, at der ikke findes modeller for socialisme.

Vores parti har i hele sin historie lagt vægt på, at det, der forener os i partiet, ikke er holdninger til enkeltlande, historiske perioder eller enkeltpersoner i den revolutionære bevægelse. Vi forenes omkring vores teori, ideologi, og at vi kan skabe en politik, der kan bringe arbejderklassens kamp fremad, her hvor vi bor, arbejder og kæmper. Så vores partis udvikling afhænger ikke af, hvad vi mener om Kina, men af hvad vi mener om den danske klassekamp.

¹ Læs også dokumentet "Rapportering fra Kina-arbejdsgruppen", der beskriver den beslutning, som blev taget på partiets seneste kongres, og som har dannet ramme om arbejdsgruppens arbejde.

Vi kan her i bagklogskabens lys måske tale om, at der har hersket en vis form for arrogance og vestlig bedrevidenhed, som vi på ingen måde skal videreføre. I vores tilgang må vi aldrig blive belærende eller dømme ud fra snævre vestlige udkigspositioner.

Som et lille parti i et af de lande, der er et loyalt vedhæng til USA-imperialismen, tilkommer det således ikke os at give karakterer eller opkaste os til dommere over den kinesiske udviklingsvej. Vi kan tilmed konstatere, at alle forsøg på at skabe alternative, socialistiske udviklinger på det europæiske kontinent er brudt sammen. Det kalder på en vis grad af ydmyghed herfra.

Nogle ord om vores socialismeopfattelse:

Kommunistisk Parti opfatter ikke socialisme som en tilstand, men som en bevægelse, en proces. Det at tage magten og bygge socialismen er ikke noget, som arbejderklassen kan gøre med et snuptag. Det hele er ikke overstået med at få revolutionen i hus og hurtigt derefter få bugt med den private ejendomsret til produktionsmidlerne.

Når det afgørende brud, altså revolutionen, er indtruffet, og kapitalen og monopolerne er sat fra magten, begynder en proces, hvor klassekampen fortsætter, og forskellige klassekræfter er aktive.

Kampen for at gøre op med et forsvindende lille rigt mindretals økonomiske magt og erstatte den med forskellige former for fælleseje og sikre en demokratisk planlægning og styring af produktion, økonomi med videre er ikke let. Nogle gange kan der rykkes hurtigt fremad, andre gange er tilbageskridt nødvendige for at redde revolutionen.

Det enkelte lands og dets arbejderklasses historie, kultur og traditioner spiller en afgørende rolle i denne proces. Der findes ikke en én gang for alle givet målestok til at bedømme enkeltlandes udvikling. De må anskues ud fra deres egne betingelser.

Det er alle disse synsvinkler og erfaringer, vi skal medtage i vores diskussioner.

Den udvikling, der foregår i Kina i dag, vækker både respekt og solidaritet, men rejser også spørgsmål og tilmed bekymringer. I sidste ende er det de kinesiske kommunister – og dem er der under alle omstændigheder rigtig mange af – som må stå til regnskab over for den kinesiske arbejderklasse.

Til slut: Det er vigtigt at være opmærksom på, at de tre baggrundspapirer, som Kina-arbejdsgruppen har udarbejdet, ikke rummer alle dele og aspekter ved det kinesiske samfund. Der er en lang række områder, der ikke eller kun sporadisk er berørt. Her kan eksempelvis nævnes menneskerettigheder, Hong Kong/Macao, nationale mindretals status, kvindernes situation og sundhedssystemet. Disse og andre emner har ligget uden for de rammer, som landsledelsen har udstukket for arbejdsgruppen.

Kina-arbejdsgruppen og landsledelsen juni 2023

Kommunistisk Parti og Kina

Forslag til beslutning på partiets 7. kongres 15.-17. marts 2024

1. Den kinesiske folkerevolution i 1949 var en af de vigtigste revolutionære begivenheder i det 20. århundrede. Den var først og fremmest en antikolonial revolution, der forenede den nationale frigørelse med den sociale frigørelse. Efter århundreders imperialistisk udplyndring, undertrykkelse og nedværdigelse skabte revolutionen mulighed for, at de kinesiske bønder og arbejdere kunne blive herrer i eget hus.
2. Folkerevolutionen har betydet, at det kinesiske folk har taget et tigerspring ud af fattigdom og kolonial undertrykkelse. Inden for få årtier er der gjort fremskridt af et omfang og en dybde, som så store menneskemasser aldrig tidligere i menneskehedens historie har oplevet.
3. Kina er langt fra et klasseløst, kommunistisk samfund, hvor arbejdet endeligt er befriet. Kinas Kommunistiske Parti beskriver selv, at Kina befinder sig i den første fase af socialismen. Kommunistisk Parti betragter det ikke som sin opgave at dømme eller bedømme Kina, men tager til efterretning, at "socialisme med kinesiske kendetegn" udgør en bestræbelse på at føre folkerevolutionen igennem til enden.
4. I dag findes der ikke en socialistisk blok eller et alternativt socialistisk verdenssystem. Kina agerer derfor inden for rammerne af det imperialistiske system og må gennemføre sit nationale udviklingsprojekt inden for rammerne af en kapitalistisk verdensøkonomi. Det skaber en lang række modsætninger og udfordringer. Også af den grund er det kinesiske samfund særdeles komplekst og modsætningsfyldt.
5. USA-imperialismen og den imperialistiske blok, der er samlet omkring USA, betragter Kina som en systemisk fjende. Kommunistisk Parti mener, at det er op til de kinesiske arbejdere og det kinesiske folk selv at vælge deres vej frem mod målet om en frigørende revolution uden udenlandsk indblanding. Kina har brug for fred, og Kommunistisk Parti forsvaret Kinas ret til selvstændighed og national suverænitæt.
6. Som verden ser ud i dag, arbejder Kina for afspænding og udgør en modvægt mod den transatlantiske imperialistiske blok.
7. Den kinesiske revolutions fremtid er ikke afgjort. Kommunistisk Parti stiller sig solidarisk med alt, der fører denne revolution fremad. Kinas fremtid er ikke kun vigtig for det kinesiske folk og den kinesiske arbejderklasse, men for folkene i hele verden.

Landsledelsen den 3. juni 2023

Afrapportering fra Kina-arbejdsgruppen

På partiets 6. kongres i maj 2021 blev følgende besluttet:

“I den forgangne kongresperiode tog partiet hul på at analysere Folkerepublikken Kinas karakter i dag, især med fokus på landets internationale stilling. En analyse af stormagtens økonomi, produktionsforhold, statsmagt mv. udestår imidlertid og må gennemføres i den kommende kongresperiode i det omfang, det er muligt.” For at løse denne opgave nedsatte landsledelsen i november 2021 en arbejdsgruppe med dette formål: “USA og Vesten har erklæret en systemisk kamp mod Kina.

Formålet med vores undersøgelsesarbejde er at kaste lys over, hvad det er for et system, der hersker i Kina, og som har gjort Kina i stand til at løfte millioner ud af fattigdom og true USA's økonomiske herredømme. Er der tale om socialisme, kapitalisme - eller en blanding?

Formålet med vores undersøgelsesarbejde er ikke først og fremmest at give Kina og KKP karakterer, men derimod at undersøge, hvad vi på godt og ondt kan lære af den kinesiske udviklingsvej. Vores tilgang er, at socialisme er en proces, ikke en tilstand. Derfor vil vi analysere udviklingen i Kina som en proces, hvor der fortsat er klassekamp og forskellige aktive klassekræfter.”

Landsledelsen erkendte, at partiet ikke har ressourcer til at gennemføre en altomfattende og detaljeret analyse af alle sider af det kinesiske samfund i dag. En så kompleks opgave ligger uden for vores muligheder. Analysen skulle derfor fokusere på hovedtræk inden for disse områder:

- » Økonomi med fokus på arbejderklassens leve- og arbejdsvilkår
- » Produktions- og ejendomsforhold
- » Klasserne i samfundet
- » Statsmagtens indhold og karakter, herunder Kinas Kommunistiske Partis rolle
- » Kinas integration i det internationale økonomiske system, herunder spørgsmålet om kapitale sport/ investeringer

Arbejdsgruppen har bestået af Joan Ågot Pedersen, Keld “Nalle” Christensen, Lotte Rørtoft-Madsen og Sven Tarp. Det var meningen, at arbejdsgruppen kunne trække på en række kammerater i en referencegruppe. Det har der imidlertid ikke været ressourcer til.

Arbejdsgruppen har holdt to fysiske møder og fire onlinemøder og har løbende fremstillet og offentliggjort tre bilag til brug for partiets diskussioner:

- » Kinas folkedemokratiske diktatur
- » Om Kinas syn på verden
- » Kinas økonomiske udviklingsvej.

Udover de tre dokumenter har arbejdsgruppen også udarbejdet:

- » Kommunistisk Parti og Kina (forslag til landsledelsen til kongresbeslutning)
- » Til diskussionen om Kina - en introduktion

Begge dokumenter er behandlet af landsledelsen den 3. juni og er nu med landsledelsens rettelser udeendt til diskussion i partiet. De medlemmer af arbejdsgruppen, der havde mulighed for det, deltog på landsledelsens møde.

Kina-arbejdsgruppen juni 2023

Kinas folkedemokratiske diktatur

Kinas demokratimodel skal bedømmes på baggrund af landets historie, kultur, traditioner og ideologiske fundament.

LOTTE RØRTOFT-MADSEN, FORMAND FOR KOMMUNISTISK PARTI

Det er ikke meget indflydelse, de mere end 1,4 milliarder kinesere har på deres liv og fremtid. Det kinesiske kommunistparti skyer intet middel og regerer over dem med hård hånd, og midt i edderkoppespindet sidder partiformand Xi Jinping, hvis næse intet går forbi.

Nogenlunde sådan er essensen i, hvordan Kinas styreform og demokratimodel fremstilles i Danmark og vel nok i de fleste af imperialismens hovedlande og satellitstater. Der er ikke mange nuancer for slet ikke at tale om viden og konkret kendskab.

Det er i sig selv udemokratisk at måle de utallige politiske systemer i verden ud fra den samme målestok og se sort-hvidt på de meget forskelligartede politiske strukturer.

De fremherskende påstande underbygger den doktrin, som er blevet dominerende i de senere år, nemlig at Vesten befinder sig i en kamp mellem demokratier (os) og autokratier (dem). I den forbindelse er det blevet en helt gængs praksis, der ikke stilles spørgsmålstegn ved, at rubricere de lande, som ikke følger de imperialistiske centre, som "autokratier".

Autokrati betyder en "styreform, hvor magten er samlet hos én person". I øjeblikket er Kina blandt de fremmeste eksempler på et sådant styre:

"Vi er i kamp, ikke blot med Kina & med autokrater, autokratiske regeringer rundt om i verden, om hvorvidt demokratierne kan tage konkurrencen op med dem i et 21. århundrede, der er i hastig forandring." (USA's præsident Joe Biden, juni 2021).

Formålet med denne artikel er at dykke ned under overfladen og undersøge, hvorledes demokrati- og styreform faktisk ser ud i Kina med hovedvægt på, hvorledes de selv opfatter og beskriver den.

Et sigende projekt om naturgenopretning

For kort tid siden bragte DR1 i bedste sendetid en BBC-udsendelse med titlen "Naturens tidsalder – vejen til en vildere natur" (1). Den beskriver et kæmpemæssigt naturgenopretningsprojekt, der over en periode har gjort Den Gule Flod i Kina helt klar og gennemsigtig og omdannet et område på størrelse med Frankrig fra en gold og ufrugtbar slette til et frugt- og dyrkbart område. Igennem århundreder har naturkatastrofer kostet syv millioner mennesker livet på grund af oversvømmelser, tørke og hungersnød – sletten bestod nemlig af løss, et meget finkornet sediment, der transporteres med af vinden. I dag kan mennesker leve af områdets afgrøder, og klimaet i området er forandret.

Det interessante er: hvordan? Hvad siger det om Kina?

Da regeringen tog beslutning om at igangsætte det kæmpemæssige naturgenopretningsprojekt, fik de 85 millioner indbyggere på sletten besked på, at de ikke kunne fortsætte med at benytte området som hidtil. Den måde, de levede og fik brød på bordet, var ødelæggende. De måtte fuldstændig droppe deres levevis.

Men i stedet for at naturgenopretningen skulle gå ud over dem – sådan som grøn omstilling ofte gør i Vesten – blev befolkningen gjort til en aktiv og afgørende kraft i at genoprette naturen. De blev simpelthen ansat og betalt for at indgå i det enorme projekt for at omlægge området og dermed også omforme deres egne livsbetainger. Det blev deres projekt. De blev involveret. Og det skulle vise sig at være det hårde slid værd.

Projektet er et eksempel på, hvad den kinesiske regering (statsrådet) kalder kombinationen af et "procesorienteret demokrati med resultatorienteret demokrati". Det er en model, der ikke kun rummer en proces, hvor folk høres og involveres, men også har fokus på resultatet: At høring ikke bliver noget formelt, men noget der faktisk kan resultere i forandring.

Men på vores tv-skærme og sociale medier ser vi også andre billeder fra Kina end planøkonomiske, græsrødsdemokratiske naturgenopretningsprojekter. I skrivende stund går billeder verden rundt med protester i mange kinesiske byer imod tre år med gentagne covid-nedlukninger. For nylig var der protester på Foxconn's

iPhone-fabrik i Zhengzhou mod manglende lønudbetalinger fra den amerikanske mobiltelefonigigant.

Med alt dette in mente: Hvordan ser det officielle Kina på sin egen styreform og demokratimodel?

Netop kombinationen af et procesorienteret og et resultatorienteret demokrati er centralt for at forstå den kinesiske model. Det er simpelthen koblet til, hvilke resultater der skabes. På den vis kan demokratimodellen ikke skilles fra befolkningens levevilkår. Derfor ses den i lyset af de i verdensmålestok enorme landvindinger, der er opnået inden for en historisk kort periode: Udviklingen fra et tilbagestående agrarland til et førende industriland, afskaffelsen af fattigdom for omkring 800 millioner menneskers vedkommende.

Demokrati i teori og praksis

I december måned 2021 udsendte det kinesiske statsråd et omfattende dokument, "Kina et demokrati der fungerer" (2). Her beskriver den kinesiske ledelse, hvorledes den betragter begrebet demokrati, hvilket demokrati der findes i Kina, og hvilken udvikling det er inde i.

Der kan naturligvis være forskel på, hvorledes demokrati fremlægges i teorien, og hvordan det fungerer i praksis. Det er bestemt ikke en ukendt problemstilling for os, der lever i et kapitalistisk samfund med et borgertiligt demokrati. Det er et fattigt demokrati, hvor højdepunktet er krydset på stemmesedlen en gang imellem. Det er et hult demokrati, hvor de politiske og ideologiske forskelle mellem langt de fleste opstillede partier er minimal, og frustrationerne over manglende, reel indflydelse vokser. Et tilskuerdemokrati – ikke et deltagerdemokrati.

I Kina findes der ingen oppositionspartier. Men Kinas politiske partisystem er ikke et system med etparti-styre. Det er heller ikke et system, hvor flere partier kæmper om magten og regerer på skift. Det er et flerpartisamarbejdssystem, hvor KKP udøver statsmagten.

For vi ved udmærket godt, at den virkelige magt over den danske arbejderklasses forhold ikke ligger i Folketinget, men i bestyrelses- og direktionelokaler i Danmark og tusindvis af kilometer herfra, i EU- og NATO-hovedkvarteret. For ikke at tale om at én enkelt person kan styre rammerne for millioner af menneskers muligheder for at ytre sig på sociale medier – Elon Musk og Twitter som et meget aktuelt eksempel.

For at have et grundlag at forstå den kinesiske samfunds- og regeringsopbygning er det en forudsætning at kende det kinesiske kommunistparti og den kinesiske regerings intentioner.

Det er helt centralt i den kinesiske selvforståelse, at demokrati ikke er noget én gang for alle givet, uafhængigt af klasseforhold, historiske omstændigheder og det enkelte folks kultur og traditioner. Der findes ikke en én gang givet demokratimodel, demokrati ytrer sig i mange former, hedder det med slet skjult henvisning til Vestens forsøg på at monopolisere opfattelsen af, hvad demokrati er:

"Det er i sig selv udemokratisk at måle de utallige politiske systemer i verden ud fra den samme målestok og se sort-hvidt på de meget forskelligartede politiske strukturer."

Et historisk udgangspunkt

Som i alle andre spørgsmål har kineserne det lange, historiske blik. For fem tusind år siden begyndte de gamle kinesere at udforske begrebet om, at det er folket, der er grundlaget for en stat. Men århundreder med feudal enevælde efterlod det kinesiske folk undertrykt og udbyttet.

Efter 1840'erne sank Kina ned til et halvfeudalt og halvkolonialt land og var på randen af sammenbrud. At tale om folkeligt demokrati kom ikke på tale. Bemærk, at det var på det tidspunkt, at Danmark fik en borgerlig forfatning.

Efter revolutionen i 1911, der styrtede Qing-dynastiet og afskaffede monarkiet, "gjorde det kinesiske folk adskillige forsøg på at indføre de vestlige politiske systemer, herunder det parlamentariske system, flerpartisystemet og præsidentsystemet, men de endte alle med at mislykkes".

I 1920'erne – det kinesiske kommunistparti blev stiftet i 1921 – opstod en række nye bevægelser, der gik ind for demokrati og videnskab. Og ikke mindst vigtigt: Marxismen fik udbredelse, og nye, demokratiske ideer opstod.

Marxismens introduktion skete på et tidspunkt, hvor Kina var aldeles underudviklet, og den blev i høj grad integreret med den eksisterende kultur og traditioner. Filosofisk set kom konfucianisme til at spille en vigtig rolle med dens etiske leveregler og ideer om harmoni, enhed og stabilitet. De genfindes den dag i dag i kinesisk

tænkning.

Årtier lang kamp kronedes i 1949 med folkerevolutionens sejr. "Dette markerede den endelige omdannelse af landet fra et feudalt enevælde, som havde eksisteret i flere tusind år, til et folkedemokrati."

Det er dette folkedemokrati, ideen om at det er folket selv, der skal styre deres eget land, der er grundlaget for den kinesiske stats- og demokratiopfattelse. Det kaldes i dag et "whole-process people's democracy under CPC leadership", på dansk: et helhedsproces-demokrati under KKP's ledelse.

Hvori består det så?

Folkets demokratiske diktatur og arbejderklassen

I den kinesiske forfatning beskrives Kina som et socialistisk land, der styres af et folkedemokratisk diktatur, som ledes af arbejderklassen og er baseret på en alliance mellem arbejdere og bønder. Statens grundlæggende karakter defineres som folkets demokratiske diktatur.

Historisk set har den kinesiske arbejderklasse været lille – kampen for befrielsen og revolutionen i 1949 var hovedsageligt baseret på den fattige befolkning på landet. Selvom den kinesiske arbejderklasse især i byerne er vokset betragteligt i de seneste årtier, er den kinesiske demokratimodel opbygget på, hvad man kunne kalde en klasseenhedsmodel mellem land og by.

Hvorvidt en demokratisk model fungerer, skal afprøves i praksis og vurderes af befolkningen. Om Kinas demokratiske model er en succes, bør bedømmes af befolkningen.

I denne model er indarbejdet et græsrodsdemokrati, der på lokalt, kommunalt niveau omfatter landsbykomiteer og beboerkomiteer. Den omfatter også "kongresser for ansatte i virksomheder og offentlige institutioner" (3). Disse forsamlinger vælges af alle ansatte og er de organer, "hvorigenennem de ansatte udøver deres demokratiske ret til at styre og træffe deres egne beslutninger i virksomheder og offentlige institutioner":

"Virksomheder og offentlige institutioner praktiserer et system med demokratisk ledelse, hvis grundlæggende form er kongresser for ansatte, således at arbejdere og andre ansatte kan spille en aktiv rolle i beslutningstagningen om vigtige spørgsmål, der vedrører deres umiddelbare interesser."

De har blandt andet "til formål at mægle i arbejdsmarkedsrelationer, lytte til de ansattes stemmer, beskytte deres lovlige rettigheder og interesser og indsamle klager og forslag".

I øjeblikket er der 2,81 millioner fagforeninger på lokalt niveau i Kina. De dækker 6,55 millioner virksomheder og offentlige institutioner.

Men grundlæggende set udøves arbejderklassens ledende rolle via Kinas Kommunistiske Parti. Det gøres også helt klart. Partiet er ledende og drivende i landets udvikling, men opfatter sig ikke som "stående over loven" eller som ét med statsorganerne. I partiets forfatning hedder det:

"Partiet skal gennemføre sine aktiviteter inden for rammerne af landets forfatning og øvrige love. Det skal sørge for, at de lovgivende, juridiske og administrative statsorganer samt de økonomiske, kulturelle og folkelige organisationer arbejder initiativrigt og med uafhængigt ansvar."

Partiet har i dag omkring 96 millioner medlemmer og udgør knap syv procent af befolkningen. Det er ikke helt let at danne sig et billede af partiets classesammensætning. En undersøgelse foretaget i 2019 af Li Yang, Filip Novokmet og Branko Milanovic (4) viser, at antallet af arbejdere i KKP ligger på 34 procent – mod 16 procent i 1988. Lægges dertil kontorfunktionærer og tilsvarende kategorier, kommer det samlede tal op over 70 procent.

KKP benytter selv andre tal og kategorier. Til den nyligt afholdte partikongres lagde man således vægt på, at 33,6 procent af de delegerede arbejdede "i arbejdets og produktionens frontlinje". 8,4 procent af delegerede anførtes at være arbejdere og 3,5 procent bønder.

Anslået tre procent af partiets medlemmer menes at være kapitalister. Dermed er kampen om, hvilken vej udviklingen skal tage, ført direkte ind i partiet.

Valgdemokrati og græsrodskomiteer

Den kinesiske demokratimodel opererer med to veje til demokratisk indflydelse. Dels et valgdemokrati og dels et konsultativt – rådgivende – demokrati.

Valgdemokratiet består af valg til stats- og lokalmagtens organer på landsdækkende og forskellige lokale

niveauer: folkekongresser på alle niveauer. Her foregår valg på basis af principperne om almindelig valgret, lige rettigheder, flere kandidater og hemmelig afstemning.

På græsrodsniveau foretages der valg til landsbykomiteer og bykvarterkomiteer. Det kaldes for "selvstyre på lokalsamfundsniveau". Der lægges stor vægt på dette element i demokratimodellen, for Kina er så stort et land og så forskelligt med hensyn til befolkningssammensætning, kultur med videre, at der må overlades et stort råderum til lokalt selvstyre:

"Under ledelse af partiorganisationerne i lokalsamfundet opretter beboerne på landet og i byerne landsbykomiteer og beboerkomiteer og udøver direkte deres demokratiske ret til at håndtere offentlige anliggender og services."

Ved udgangen af 2020 var der oprettet landsbykomiteer i samtlige 503.000 administrative landsbyenheder, og alle 112.000 bysamfund havde oprettet beboerkomiteer.

Ledende embedsmænd udnævnes eller vælges af folkekongresserne på det pågældende niveau.

Det rådgivende demokrati

Den anden søjle i den kinesiske demokratimodel består af det konsultative – rådgivende – demokrati.

Systemet er et temmelig omfattende rådgivende høringssystem, der har til hensigt at inddrage andre politiske grupperinger, etniske grupper og andre samfundsgrupper i stillingtagen til samfundsanliggender. Det kaldes også "systemet med flerpartisamarbejde og politisk høring" og betegnes som en ny model, der er opstået under Kinas konkrete forhold. Modellen er udtryk for, hvad der kaldes en patriotisk enhedsfront.

Ud over KKP findes der otte politiske partier i Kina. De kinesiske kommunister betragter således ikke deres system som et etpartisystem:

"I Kina findes der ingen oppositionspartier. Men Kinas politiske partisystem er ikke et system med etpartistyre. Det er heller ikke et system, hvor flere partier kæmper om magten og regerer på skift. Det er et flerpartisamarbejdssystem, hvor KKP udøver statsmagten. Ud over KKP er der otte andre politiske partier. De andre partier deltager fuldt ud i forvaltningen af statens anliggender under ledelse af KKP."

De otte partier, der findes ud over KKP, har deres rod i den kinesiske befrielseskamp og er oprindelig dannet med udgangspunkt i det nationale borgerskab, byernes småborgerskab og patriotiske enkeltpersoner. De hedder i engelsk oversættelse: Revolutionary Committee of the Chinese Kuomintang, China Democratic League, China Democratic National Construction Association, China Association for Promoting Democracy, China Peasants and Workers' Democratic Party, China Zhi Gong Dang, Jiu San Society og Taiwan Democratic Self-Government League.

Systemet med flerpartisamarbejde og politisk høring – den patriotiske front – er på centralt plan formaliseret i et politisk rådgivningsorgan. Denne forsamling består af repræsentanter for de ni partier og derudover af demokrater uden for partierne, forskellige folkelige organisationer, repræsentanter for alle 56 etniske grupper, landsmænd fra Taiwan, Hong Kong og Macao, tidligere udlandskinesere der er vendt hjem og en række enkeltpersoner fra forskellige samfundslag (5). Det politiske rådgivningsorgan omtales som et "specialiseret organ for socialistisk rådgivende demokrati".

Ud over dette landsdækkende forum findes der 170 rådgivningsfora. Og KKP's lokalkomiteer gennemfører "på alle niveauer konsultationer med tilsvarende lokale organisationer fra de andre partier om vigtige lokale spørgsmål".

Ud over den patriotiske enhedsfront findes et udbygget system for regionalt etnisk selvstyre, der bygger på autonomi under statens enhedsledelse.

Ekspirer med deltagerdemokrati og indflydelse

Det er et erklæret mål at opsuge befolkningens ønsker og skabe kanaler for, at de når frem. Men det er også et erklæret mål faktisk at opfylde de ønsker:

“Demokrati begynder med, at folkets ønsker kommer fuldt ud til udtryk. Men hvis folk kun kan give udtryk for deres ønsker, men ikke har mulighed for at opfylde dem, er der ikke tale om et ægte demokrati.”

Det er en problemstilling, som kendes rigtig godt fra Danmark, hvor der findes et omfattende høringsystem på både kommunalt, regionalt og statsligt plan – men hvor det er som at slå i en dyne faktisk at få ændret væsentligt ved det, der udsendes i høring.

Kina eksperimenterer med forskellige former og kanaler, for at folk kan fremføre deres krav og blive hørt: Hotlines til offentlige tjenester, online-opslagstavler, chat-fora. En enkelt af disse platforme – en national online-plattform for offentlige tjenester – har siden sin oprettelse for 15 år siden behandlet op mod 2,6 millioner forslag og klagesager.

Kontrol med magten

“Magt er et tveægget sværd,” erkender kineserne. Og det er naturligvis ikke nemt på tusindvis af kilometers afstand her i Danmark at skabe en sikker fornemmelse for, hvorledes den kinesiske demokratimodel fungerer i praksis.

Kineserne selv er faktisk ret ydmyge:

“Hvorvidt en demokratisk model fungerer, skal afprøves i praksis og vurderes af befolkningen. Om Kinas demokratiske model er en succes, bør bedømmes af befolkningen,” hedder det i dokumentet “Kina et demokrati der fungerer”.

Magten kan kun bidrage til demokratiet og være til gavn for befolkningen, hvis den udøves under effektive begrænsninger og kontrol. Hvis den ikke kontrolleres, er der altid risiko for, at den løber ud af kontrol og saboterer demokratiet.

Af den grund er “magtudøvelsen blevet underlagt stadig mere kontrol og overvågning”. Det dækker især over, at kampen mod bureaukrati er sat i centrum. Og der skrives til stadighed behårdt ind mod en korruption, der hårdnakket bliver ved og ved med at vise sig.

Samtidig er der i de seneste år taget skridt til at styrke, hvad vi ville kalde almindelige retsstatslige principper: Myndighederne skal have lovhjælp for at kunne agere.

Der er blevet indført afgrænsede embedsperioder for embedsmænd til lederstillinger. Der er indført regler for højtstående embedsmænds indkomst og rettigheder for at forhindre udviklingen af en privilegeret elite. For at nævne eksempler.

Hele spørgsmålet om at styrke retsstaten og bekæmpe bureaukrati og korruption var et vigtigt element på KKP's netop afholdte 20. kongres. Og der er ingen tvivl om, at der er meget stor folkelig opslutning om denne politik.

I det hele taget viser officielle kinesiske undersøgelser, at befolkningens tilfredshed med regeringen i mange år har ligget over 90 procent. Det tages som et bevis på “demokratiets effektivitet og vitalitet i Kina”.

Uafhængige undersøgelser peger i samme retning:

Det amerikanske Harvard Ash Center for Democratic Governance and Innovation har gennemført et årelangt og dybtgående studie i Kina. Det viser, at 95,5 procent er “relativt tilfredse” eller “meget tilfredse” med centralregeringen. Til gengæld lader tilfredsheden med de alleryderste organer på bydelsniveau noget tilbage: Her er kun 11,3 procent “meget tilfredse”.

Begge tal er fra 2016, men samme tendens bekræftes i en undersøgelse fra 2020 af pr-firmaet Edelman.

Det betyder naturligvis ikke, at der er enighed og konsensus over hele linjen. Kina er et classesamfund, som i sin egen selvforståelse befinder sig i den første fase af socialismen. Det er på den baggrund og på baggrund af landets historie, kultur, traditioner og ideologiske fundament, at dets demokratimodel skal bedømmes.

Kilder:

- 1) dr.dk/drtv/se/naturens-tidsalder_344570
 2. Hvor intet andet er anført i artiklen, stammer citater fra dette dokument: news.cn/english/2021-12/04/c_1310351231.htm
 3. Ordet kongres benyttes i Kina som samlebetegnelse for folkevalgte forsamlinger, valgte organer på forskellige niveauer.
 4. thenextrecession.files.wordpress.com/2021/06/wid-working-paper-2019-10-china-elites.pdf
 5. Se mere her: china.org.cn/english/27750.htm
 6. ash.harvard.edu/publications/understanding-ccp-resilience-surveying-chinese-public-opinion-through-time
global.chinadaily.com.cn/a/202201/22/WS61eb4086a310cdd39bc828ea.html
- Denne artikel har været bragt i Magasinet Arbejderen nr. 5, 2022.

Kinas økonomiske udviklingsvej

Den økonomiske udviklingsvej, som Kina har valgt, har ubestrideligt leveret resultater. Kinas moderne samfundsudvikling er en menneskelig bedrift af historiske dimensioner, som inden for ganske få generationer har løftet livet for mere end en milliard mennesker. I 2020 blev absolut fattigdom udryddet.

LOTTE RØRTOFT-MADSEN, FORMAND FOR KOMMUNISTISK PARTI

“Kinas samfundsøkonomiske model går i hjemlandet under idiomet socialisme med kinesiske kendetegn. Uden for Kina omtales modellen mere kritisk som kommandokapitalisme, mens den foretrukne term i akademiske kredse er statskapitalisme. Under alle omstændigheder dækker de forskellige betegnelser over en unik hybrid af kapitalisme, socialisme, stat og marked.”

Dansk Industri (DI) ved ikke rigtig, hvilket ben de danske kapitalisters interesseorganisation skal stå på, når det kommer til Kina. Ovenstående citat er hentet fra et kompendium, som DI's politiske chef i Kina udarbejdede i juli 2021. DI er fanget mellem udsigten til profitter på den ene side og en ny kold krig, der på den anden side pålægger de danske kapitalister at følge USA's forsøg på at tryne den nye, frembrusende asiatiske magt.

Kina og Kinas udviklingsvej er i disse år på alles læber. For nogle med frygt og bæven:

“Et stigende antal rige kinesere flytter deres familier og formuer til Singapore, fordi de føler, at jorden brænder under dem i Kina. Det er blevet mere usikkert for rige mennesker at bo i Kina under Xi Jinpings magtfulde lederskab. Måske er det derfor, at et stigende antal rige familier vælger at flytte sig selv og deres formuer til Singapore.” (Christina Boutrup, TV2's Asien-korrespondent, 18. marts 2023).

Som kommunist og revolutionær i Vesten får det uvægerligt én til at tænke: Noget må de da gøre rigtigt i Kina, hvis de rige føler grunden brænde under sig!

Det øger kun nysgerrigheden efter at dykke ned i dette kolossale lands økonomiske udviklingsvej og undersøge, hvad der inden for ganske få år har udviklet det fra et halvkolonialt og ekstremt fattigt land til et land, der kan håndtere pandemier og store kriser i den kapitalistiske omverden, og fra et lavindkomstland til et mellemindkomstland efter internationale standarder. For ikke at tale om de 850 millioner mennesker der er løftet ud af fattigdom. Eller om at det er ved at være et par årtier siden, at man kunne tale om Kina som et lukrativt lavtlønsland.

Kinas udviklingsvej har siden revolutionen i 1949 mildt sagt ikke fulgt en ret linje. Alligevel kan man i meget brede termer sige, at der løber en rød tråd fra folkerevolutionen til de seneste årtiers “modernisering og åbning”, der finder sted under betingelser, hvor Kina må operere inden for det internationale kapitalistiske verdensmarked. Samfundsmæssig velstand og velfærd er den grundlæggende menneskerettighed i den kinesiske marxistiske tradition. I dag hedder det: Det er bedre at sikre produktion og udvikling, frigøre og udvikle produktivkræfter end at stille sig tilfreds med en slags fattigmandssocialisme!

Kinas historiske udgangspunkt ved revolutionen i 1949 var ikke blot, at det var et halvkolonialt udviklingsland. Det hørte efter Anden Verdenskrig, hvor velfærdssamfundene tog form i eksempelvis Danmark, til blandt verdens allerfattigste lande. Det ligger uden for denne artikels rammer at give et blot summarisk vue over Kinas historie. Her skal kun nævnes, at landet har rødder i det, som Marx flere steder i Kapitalen kalder “den asiatiske produktionsmåde” – et slags feudalt samfund med mange små lokale bondesamfund og en stærk centralmagt. Og at det fra midten af 1800-tallet blev gjort til et halvkolonialt samfund under imperialismens hæl.

Udgangspunktet for den kinesiske revolution var således social og økonomisk underudvikling. Derfor blev spørgsmålet om at frigøre produktivkræfter det helt centrale i den proces, som folkerevolutionen igangsatte i 1949.

En menneskelig bedrift af historiske dimensioner

Den økonomiske udviklingsvej, som Kina har valgt, har ubestrideligt leveret resultater. Kinas moderne samfundsudvikling er en menneskelig bedrift af historiske dimensioner, som inden for ganske få generationer har løftet livet for mere end en milliard mennesker (tabel 1 og graf 1, vedhæftet). I 2020 blev absolut fattigdom udryddet. Skal Kinas udvikling sammenlignes med andre lande med nogenlunde tilsvarende udgangspunkt, ligger Indien lige for. De to lande er nogenlunde lige store befolkningsmæssigt.

Indkomsten pr. indbygger er højere i Kina end i noget andet asiatisk udviklingsland (bortset fra Malaysia) (se Ross, s. 10). På under 50 år er levealderen fordoblet, hvilket ikke er set i noget land hverken før eller siden. Spædbørnsdødeligheden er reduceret til omkring fem pr. tusind – langt under FN's verdensmål nr. 3: "At reducere dødeligheden blandt nyfødte til højst 12 pr. 1000." I Indien ligger den på 20 pr. 1000. Næsten alle kvinder i Kina kan læse og skrive (99 procent). I Indien er en fjerdedel af alle kvinder analfabeter.

Den danske Kina-kender Clemens Stubbe Østergaard konkluderer:

"Kina kan krediteres for, at 800 millioner af dets borgere er blevet bragt ud af fattigdom siden 1978. I 30 år har det i gennemsnit haft en vækst på 10 procent årligt med reallønsfordobling hvert tiende år. Landet er industrialiseret og urbaniseret med et højt uddannelses- og sundhedsniveau og leverer nu også forskning i verdensklasse. Det er verdens største vareproducent og -eksportør. Endvidere har det ikke løst et skud uden for egne grænser siden 1979 og ej heller invaderet eller bombet andre lande. Det har støttet op om FN og verdens øvrige multilaterale organisationer og finansierer over ti procent af budgettet for fredsbevarende styrker." (Clarté nr. 7, december 2022).

Omkring 750 millioner kinesere er i arbejdsstyrken. Arbejdsløshedsprocenten ligger på 3,6 og har generelt set været faldende siden 2010 (statista.com).

Levefoden er generelt set voksende. I den ikke-private sektor er gennemsnitslønnen vokset 2,5 gange i de sidste ti år (statista.com). Kina er således ikke mere det lavtlønssamfund – verdens produktionsfabrik – som det var for 20-30 år siden.

Spørgsmålet er så, om det er revolutionen og en socialistisk udviklingsvej, der har æren for disse landvindinger af enorme dimensioner – eller om det er de kapitalistiske træk ved den kinesiske økonomi, der har drevet denne udvikling frem.

Kineserne selv er ikke i tvivl: Uden folkerevolutionen i 1949 og den udviklingsvej, som de kinesiske kommunister har stået i spidsen for, var det aldrig sket.

Socialismens første fase

Kinas Kommunistiske Parti (KKP) betragter ikke det kinesiske samfund som et helstøbt og stort set færdigudviklet socialistisk samfund. Tværtimod, kan man næsten sige. Landet befinder sig i socialismens "første fase", hvor det indtil nu er lykkedes at opbygge "et jævnt velstående samfund", som har udryddet absolut fattigdom. Inden 2049 (hvor den kinesiske revolution fylder 100 år) er målet at "omdanne Kina til et moderne, velstående, demokratisk, civiliseret og harmonisk land". Og midtvejs, omkring år 2035, er det hensigten, at Kina bliver et "moderne socialistisk samfund".

"Socialisme med kinesiske kendetegn" er den overordnede betegnelse for den sammenhængende udviklingsstrategi, der bestemt ikke har bevæget sig ad en ret linje gennem de næsten 75 år siden revolutionen.

Omdrejningspunktet i denne udviklingsstrategi var til en begyndelse de ekstremt tilbagestående produktivkræfter, og derfor var det centralt i mange år at udvikle disse. I dag identificerer KKP problemstillingen anderledes. Nu består den vigtigste modsætning mellem en ujævn og utilstrækkelig udvikling på den ene side og folkets voksende stræben efter et bedre liv på den anden side, sagde partiets formand Xi Jinping på KKP's 20. kongres i efteråret 2022:

"Vi har identificeret hovedmodsigelsen, som det kinesiske samfund står overfor, som værende den mellem en ubalanceret og utilstrækkelig udvikling og befolkningens stadigt voksende behov for et bedre liv, og vi har gjort det klart, at vi skal fokusere på at lukke denne kløft i alle vores initiativer."

Xi Jinping peger på en lang række mangler, hvoraf nogle lyder:

Ubalanceret og utilstrækkeligheder i udviklingen er fortsat et fremtrædende problem.

Der er mange flaskehalse, der hindrer en udvikling af høj kvalitet.
Kinas kapacitet til videnskabelig og teknologisk innovation er endnu ikke stærk nok.
Mange vigtige spørgsmål skal løses for at beskytte mod finansielle risici og sikre, at fødevarer-, energi-, industri- og forsyningskæderne er sikre og pålidelige.
Der er stadig store forskelle i udvikling og indkomstfordeling mellem by- og landområder og mellem regioner.
Befolkningen står over for mange vanskeligheder på områder som beskæftigelse, uddannelse, lægehjælp, børnepasning, ældrepleje og boliger.
Økologisk bevarelse og miljøbeskyttelse er fortsat en formidabel opgave.

Revolution, kulturrevolution og vilde 90'ere

De kinesiske kommunister beskriver selv, hvorledes det store lands udviklingsvej ikke har været lige, men har været præget af udsving og omskiftelser. I meget grove træk kan man tale om tiden før og efter 1978, hvor reform- og åbningspolitikken blev fremherskende. De to perioder er forbundet med hinanden, og selvom de i mange henseender er dybt forskellige, kan de ikke ses løsrevet fra hinanden.

I perioden fra revolutionen i 1949 og frem til 1978 blev der ført en stram, centralt styret planøkonomisk politik, dog hele vejen igennem tilpasset til kinesiske forhold. Kulturrevolutionens ti år fra 1966 til 1976 betragtes i dag som en venstresekterisk afvigelse, der indebar "universel fattigdom", omend der i de seneste år også dukker mere afbalancerede vurderinger frem i forhold til nogle af dens intentioner.

"Reform og åbning" opstod som en modreaktion med udsagn a la: "Socialisme er ikke fattigdom. Udvikling, der går meget langsomt, er heller ikke socialisme." "Reform og åbning" startede i virkeligheden nedefra, konkret hos 18 familier i landsbyen Xiaogang, der for at overleve måtte gøre op med en rigid planøkonomi. De indførte i stedet det såkaldte husholdningsansvarssystem (lianchandaohu), hvor ansvaret for produktionen kom til at ligge lokalt i det enkelte fællesskab. Jorden forblev imidlertid som hidtil statsejet og udlejes til bønderne på langtidskontrakter.

Denne bevægelse blev grebet centralt, og i de kommende par årtier omkalfatredes store dele af den kinesiske økonomi i, hvad der er blevet kaldt "de vilde 90'ere". I disse år opstod imidlertid nye modsætninger. Der opstod et misforhold mellem produktivkræfter og produktionsforhold, de statsligt ejede virksomheders rolle sank, arbejdsforholdene forværredes, der var mange strejker, uligheden voksede uhørt meget, miljø og økologi blev tilsidesat, og retsstatens principper stod ikke i forreste række.

Netop denne tid fik mange i Vesten til at mene, at Kina var slået ind på en kapitalistisk udviklingsvej.

I selve Kina var der store ideologiske kampe om vejen. Roland Boer (Socialism with chinese characteristics – a guide for foreigners) beskriver det således:

"Det virkede, som om alt blev kastet op i luften. KKP's legitimitet var lavere end nogensinde før, korrupsion var udbredt, gabet mellem rig og fattig voksede, og mange tankeskoler kappedes om at gøre deres holdninger gældende. Skulle Kinas marxistiske politiske økonomi kuldcastes til fordel for nyklassisk økonomisk tænkning, tilmed nyliberalisme? Skulle Kina overgå til en vestlig model for demokratisk socialisme, eller skulle det vende tilbage til kulturrevolutionens værdier og praksis?"

I november 2013 udsendte partiets centralkomite et dokument, der har været retningsgivende lige siden. 90'ernes vej blev korrigeret, og det blev slået fast, at statsligt ejerskab til produktionsmidlerne er kernen, som sameksisterer med andre ejendomsformer, ligesom planlægning skal spille sammen med marked. KKP afviste at gøre op med socialismen og den socialistiske udviklingsvej og forpligtede sig på "socialisme med kinesiske kendetegn". Det handler om på én og samme tid at bevare den økonomiske planlægning og sætte markedet i spil, mener partiet.

I grunddokumentet "KKP – dets mission og bidrag" fra 2021 hedder det med hensyn til ejendomsformerne: "Partiet har i dets langsigtede ledelse af den økonomiske udvikling anvendt grundprincipperne i den marxistiske politiske økonomi og anvendt dem på kinesiske forhold. I det forløb har det skiftet fra en model for rent offentligt ejerskab (statsligt, kooperativt og anden form for fællesej, LRM) til en model, hvor offentligt ejerskab spiller den dominerende rolle ved siden af økonomiske enheder med forskellige ejendomsformer."

Og videre:

"Det økonomiske system er blevet reformeret fra en traditionel planøkonomi til en socialistisk markedsøkonomi"

I årene efter begyndte uligheden (målt i den såkaldte ginikoefficient) at falde, en mellemindkomstgruppe på omkring 500 millioner mennesker voksede frem, et socialt sikkerhedsnet blev gradvist rullet ud (planlagt færdigudrullet i 2024), og der blev igen fokuseret på spørgsmålet om at skabe en økologisk civilisation.

Flere ejendomsformer – statsejet udgør ryggraden

De statsejede virksomheder, som både findes på lokalt og centralt plan, udgør ryggraden i den nationale økonomi og er en afgørende drivkraft for den samlede økonomiske udvikling. De sættes i bevægelse for at understøtte de overordnede udviklingsmål. Det kapitalistiske elitefællesskab World Economic Forum anslår, at de står for omkring 40 procent af det samlede bruttonationalprodukt.

Dansk Industri beskriver den kinesiske økonomi således:

“Den kinesiske stat er mere end blot en streng formynder med egne aktiver. Et komplekst net af myndighedsorganer er involveret i alle facetter af den økonomiske udvikling på både mikro- og makroniveau. (E) Statens centrale rolle har også den konsekvens, at kapitalen i Kinas økonomi i høj grad er koncentreret omkring statslige policyplaner som Made in China 2025 og den Nye Silkevej. Den private sektors rolle har i mange år været bundet op på at levere løsninger til den slags initiativer samt, ikke mindst, at bidrage til finansieringen af de store planer gennem eksport. Kinas private sektor har således ikke været omdrejningspunktet for økonomisk vækst på samme måde, som vi kender det fra Vesten.” (DI: Kina. Vejen til velstand, 2021).

Produktionen målrettes til at forbedre folks levevilkår, og moderne kinesisk politisk økonomi holder fast i et ejendomsretsprincip, hvor offentligt ejerskab er dominerende. Generelt kan ejendomsformerne sammenfattes således:

- » Statslige virksomheder.
- » Små individuelle private ejendomsformer.
- » Socialiseret ejendom (fælleseje, kollektivt eje).
- » Kapitalistisk ejendom, herunder udenlandsk kapital.

Ideen er, at der i de første stadier, hvor produktionsvæksten var lav, har været brug for at supplere det dominerende offentlige ejerskab med forskelligartede private ejendomsformer for at skabe den fornødne økonomiske udvikling: “Indenlandske og udenlandske private virksomheder udvikles under forudsætning af den offentlige økonomis kvantitative og kvalitative forrang”, hedder det.

Den offentlige service er meget omfattende, og der føres en politik for at fremme social retfærdighed ud fra et lighedsperspektiv. Desuden sættes der på, at folk primært forsørges via indkomster, der stammer fra deres arbejde, frem for fra andre indkomstkilder som for eksempel formuer og renter.

Ejendomsretten til jorden og naturressourcerne er offentlig – det er staten, der ejer jorden. Det betyder også bedre muligheder for at bevare naturen, hvilket anses for at være uadskillelig fra sociale fremskridt og er et udviklingsmål i sig selv med henblik på at maksimere velstanden.

Det kinesiske kommunistparti har taget begrebet økologisk civilisation til sig. I beretningen til KKP's 20. kongres i oktober 2022 vender Xi Jinping gentagne gange tilbage til spørgsmålet om biodiversitet, naturbeskyttelse og økologisk udvikling. Han taler om en “holistisk og systematisk tilgang til at bevare og forbedre bjergenes, flodernes og søernes, skovenes og sletternes, landbrugsjordens og ørkenernes økologiske systemer”.

Den amerikanske marxist John Bellamy Foster skriver:

“Konceptet om den økologiske civilisation, der gennemføres i Kina i dag, anses for at repræsentere en ny, revolutionerende og transformativ civilisationsmodel (E) I modsætning til den dominerende kapitalistiske opfattelse af bæredygtig udvikling indtænker den økologiske civilisation også politik og kultur. Den har således en “fem-i-én-tilgang”, der går ud over den standard bestående af tre faktorer – miljømæssige, økonomiske og sociale – som kendetegner liberal bæredygtig udvikling. En økologisk civilisation, der er udformet på denne måde, sigter mod en bæredygtig menneskelig udvikling, idet der lægges større vægt på den ikke-økonomiske definition af velfærd, og politikken får ansvaret.”

En del af det imperialistiske marked

De afgørende dele af det kinesiske banksystem er statsejede. I dag er de største kinesiske banker Bank of China (BOC), China Construction Bank (CCB), Agricultural Bank of China (ABC) og Industrial and Commercial Bank of China (ICBC). De kaldes også “de fire store”.

Banksystemet er styret af de overordnede politiske mål, men opererer i øvrigt på kapitalistiske markedsvilkår, da Kina jo ikke er løsrevet fra det imperialistiske verdenssystem, men må operere på dets præmisser, som verden ser ud i dag.

Da finanskrisen rystede hele verdensøkonomien i 2007-2009, svarede Kina igen med at øge den statslige kontrol med finanserne, massive investeringer og justeringer i sin planlægningspolitik – alt sammen muliggjort af det statslige ejerskab til de centrale dele af bank- og finanssektoren.

I dag findes der ikke en socialistisk blok eller et alternativt socialistisk økonomisk verdenssystem. Kina må derfor agere inden for rammerne af det imperialistiske system. Det er med til at skabe en række modsætninger og modsatrettede processer.

De 21 frihandelszoner, der siden 2013 er oprettet spredt over store områder af Kina, er en del heraf. Zonerne er områder, hvor varer toldfrit kan indføres, produceres, tilvirkes og geneksporteres. Hver zone har et bestemt fokus, der er afstemt med den kinesiske regerings politiske prioriteringer. De 21 frihandelszoner stod i 2021 for 17,3 procent af Kinas samlede udenrigshandel og for 18,5 procent af udlandsinvesteringerne i landet. (Kilde: Kinas handelsministerium).

Kapital strømmer i det hele taget ind og ud af Kina, hvilket har rejst diskussionen om, hvorvidt der er tale om kapitaleksport i ordets oprindelige, marxistiske betydning: Nemlig som en eksport til udlandet i penge- eller vareform med det formål at øge profitten, styrke økonomiske og politiske positioner og udvide udbytningssfæren. Altså at placere sin kapital profitabelt, især i lande i det imperialistiske verdenssystems periferi. Som beskrevet i indlæg af Joan Ågot Pedersen (Om Kinas syn på verden) synes de kinesiske kapitalstrømme ud af landet ikke primært at være profitmotiverede.

Det betyder dog ikke, at der ikke kan forekomme tilfælde, hvor Kinas udlandsinvesteringer kommer i modstrid med arbejdernes interesser i det enkelte land.

Klasser

Det siger sig selv, at på det stadie, hvor den kinesiske udviklingsvej befinder sig, er det endelige opgør med udbytning ikke tilendebragt, og som følge deraf er arbejdets endegyldige frigørelse fra kapitalen ikke opnået endnu.

Kina er bestemt ikke et klasseløst, kommunistisk samfund. Som tidligere anført befinder det sig i egen selvforståelse i en indledende fase på vejen mod en socialistisk opbygning. Her raser helt sikkert en heftig klassekamp. Her er forskellige klasseinteresser i kamp mod hinanden.

“Når man tillader privateje til produktionsmidlerne (eller det ikke fjernes), medfører det naturligvis, at der opstår en mere eller mindre stærk kapitalistklasse. Selvom den på kort eller mellemlang sigt profiterer materielt, tvinges den nødvendigvis til at forlige sig med sin skæbne, nemlig ikke at være den herskende klasse. Men man må altid regne med, at den vil kræve igen at blive det”, anfører formanden for det tyske kommunistparti DKP, Patrik Köbele, i en artikel om den vanskelige socialistiske udviklingsvej.

Forfatter og forsker Tings Chak, tilknyttet netmediet Globetrotter, anfører, at der ikke er tvivl om, at der findes en kapitalistklasse i Kina. Men der findes ikke et kapitalistisk produktionssystem. Ligeledes er den politiske magt ikke blevet overdraget til kapitalisterne.

Kinas Kommunistiske Parti opererer med klassebegreber, der ikke nødvendigvis kan oversættes direkte til de begreber, som marxister i Vesten benytter. Når ses bort fra en lille gruppe af rige benævnes alle som arbejdere, men inden for denne kategori sker der så en underopdeling afhængig af arbejdets karakter og beskaffenhed (se kinesiske ord, Boer side 101). KKP opfatter de ikke-antagonistiske modsætninger som dominerende. Der er godt nok forskellige klasser men uden klassepolarisering og -konflikter. Dette er den sociale basis for den kinesiske demokratimodel.

Det diskuteres, om eller i hvor stor udstrækning der findes en klassebasis for at vende den udviklingsvej, der følges, og gøre op med “socialisme med kinesiske kendetegn”. De rige private forretningsfolk, privatkapitalisterne, der især fik fodfæste i 1990'erne, gav grobund for, at der kunne dannes en selvstændig politisk kraft uden for og i modsætning til det kommunistiske magtcentrum. Ifølge Roland Boer har de ikke udviklet sig til en klasse for sig selv, men er i partiet, hvorfra de bedriver “filantropi med kinesiske kendetegn”.

Socialisme og marked

Den kinesiske økonomiske udviklingsvej har rejst og rejser en række teoretiske diskussioner, også i den kommunistiske bevægelse. De koncentrerer sig især om synet på begreber som værdilov, marked, "lovene for socialistisk opbygning", "socialistisk vareproduktion", "markedssocialisme" med videre. Diskussionen af disse begreber og deres virkemåde er ikke ny – den var også heftig i det 20. århundredes socialistiske udviklingsforsøg i Europa.

Det er også en diskussion, der føres mellem kinesiske økonomer og Kina-forskere i udlandet.

Mange af dem hæfter sig ved, at marked og markedsøkonomi eksisterer under forskellige samfundssystemer, og at det er det enkelte samfundssystems karakter, der også bestemmer markedsøkonomiens karakter. Så markedet skal ikke blot ses som en selvstændig enhed, som staten intervenserer i. Ifølge kinesisk marxisme er markedsøkonomien altid et produkt af det grundlæggende økonomiske system, ikke frit svævende ved siden af.

Eftersom markedet er virksomt, omend styret, virker også værdiloven i denne indledende fase af den socialistiske opbygning.

Nogle kinesiske økonomer stiller tilmed spørgsmålstejn ved, om man kan anvende marxismens analyseredskaber for kapitalismen på socialismen.

Den kinesiske økonom Huang Nansen anfører, at man sætter markedet i menneskets tjeneste med:

1. Det offentlige ejerskab til produktionsmidler med videre som den væsentligste drivkraft.
2. Levedygtige statslige og private virksomheder der ikke producerer for profit for enhver pris men for folkets vel.
3. Enhver yder efter evne og modtager efter arbejde.
4. Marxismen som handlingsguide.
5. Socialistisk fællesskab (kollektivism) er en vigtigere værdi end individualisme.

Under kapitalismen er markedsøkonomien derimod som en vild hest, der ikke kan tæmmes eller tøjles og skaber kriser, polarisering med videre. I modsætning hertil styres markedet af staten i den kinesiske økonomi. Det er en form for "statsstyret markedsprincip", hvor man har opgivet en meget centraliseret og rigtigt planlagt økonomi til fordel for en kombination af marked og planlægning: En planlægningens makrokontrol og markedsøkonomiens mikrostyring.

* * *

Kina er et enormt land med 1,4 milliarder mennesker. De tilhører 55 etniske befolkningsgrupper, fordelt over et umådeligt land med brusende floder, utilgængelige bjerge, afsidesliggende bjerglandsbyer, frodigt lavland, pulserende kosmopolitiske storbyer. Én stor mangfoldighed. Uanset hvad der besluttes i centrum, ser virkeligheden ikke ens ud uden for centret.

Lige så broget er den kinesiske udviklingsvej.

Måske den egyptiske marxist Samir Amin kom ret tæt på sandheden, da han i 2013 betragtede den kinesiske udvikling i lyset af den antikoloniale revolution i 1949, som "stadig fortsætter i form af et suverænt nationalt projekt med socialistiske (og kapitalistiske) kendetegn". Den kinesiske revolution, konkluderede han, befinder sig stadig "i sin fødsel, og dens skæbne er endnu ikke afgjort."

Kilder og litteratur

- The CPC. Its Mission and Contributions. The Publicity Department of the CPC Central Committee. August 2021.
- Xi Jinping: Hold High the Great Banner of Socialism with Chinese Characteristics and Strive in Unity to Build a Modern Socialist Country in All Respects. Report to the 20th National Congress of the Communist Party of China. October 16, 2022.
- Roland Boer: Socialism with Chinese characteristics. A guide for foreigners. Springer 2021.
- John Ross: China's great road. Praxis Press 2021.
- Marxistische Blätter nr. 6, 2020. Neue Impulse Verlag. Indlæg af Patrik Köbele, Wolfram Adolphi, Hannes A. Fellner, Vladimiro Giacché og Klaus Wagener under overskriften "Wege des Sozialismus".
- John Bellamy Foster: Ecological Civilization, Ecological Revolution. An Ecological Marxist Perspective. Monthly Review. Oktober 2022.
- Chen Enfu og Deng Xiaoqin: Otte principper bag Kinas udvikling i dag. Magasinet Arbejderen nr. 1, 2020.
- Weforum.org: How Reform has made China's state-owned enterprises stranger
- Chinadaily.com: Data on SOEs over past 10 years

Om Kinas syn på verden

Kina står til at overhale USA som verdens største økonomi. Derudover spiller Kina en aktiv rolle i udviklingen af en multipolær verden, som anfægter USA's hegemoni. Denne artikel undersøger, hvordan Kina ser sin egen rolle internationalt.

JOAN ÅGOT PEDERSEN, MEDLEM AF KOMMUNISTISK PARTIS INTERNATIONALE UDVALG OG MAGASINET ARBEJDERENS REDAKTION

Vi lever i en tid, hvor drastiske forandringer finder sted. Den verden vi har kendt siden "murens fald", hvor USA blev den absolut dominerende magt i verden, hvor globalisering og nyliberalisme gik sin sejrsgang, er slut. Efter Sovjetunionens sammenbrud gik verden fra at være bipolær til unipolær. I dag går udviklingen fra unipolær til multipolær.

Gennem den nye kolde krig forberedes krigsretorikken. De vestlige medier fører en systematisk og voldsom propagandakrig mod Kina.

Kina står til at overhale USA som verdens største økonomi. Derudover spiller Kina en aktiv rolle i udviklingen af en multipolær verden, som anfægter USA's hegemoni. USA vil på ingen måde tillade, at det sker. Det vil på enhver måde forsvare sine transnationale selskabers interesser og har derfor nu indledt en ny kold krig mod Kina som forberedelse til en varm krig med Taiwan som den udløsende årsag efter samme model som proxykrigen i Ukraine.

Biden-administrationen har udnævnt Kina til at være den største trussel mod USA's sikkerhed. EU følger trop som altid. Som USA hævder også EU, at Kina er en systemisk trussel.

NATO, som er den USA-ledte vestlige imperialismes militære redskab, udtrykker det således efter alliancens topmøde i Madrid i juni 2022:

"Det (Kina m.a.) bruger sin økonomiske indflydelse til at skabe strategiske afhængigheder og øge sin indflydelse. Det stræber efter at undergrave den regelbaserede internationale orden, herunder på rum-, cyber- og søfartsområdet."

Og videre:

"Vi vil som allierede arbejde ansvarligt sammen for at tage de systemiske udfordringer op, som Kina udgør for den euro-atlantiske sikkerhed, og sikre NATO's vedvarende evne til at garantere de allieredes forsvar og sikkerhed."

NATO og EU står klar til at sende krigsskibe til fjerne kyster som Det Sydkinesiske Hav for at forsvare USA's interesser. Den vestlige imperialisme legitimerer sin fremfærd med, at Kina udviser truende adfærd.

USA's krig mod Kina er allerede i gang på det økonomiske område. Mens USA har brugt ressourcer på krige i Mellemøsten og Centralasien, har Kina udviklet sig fra at være verdens fabriksland til en højtudviklet teknindustriation. For USA har krigen i Ukraine været et wake-up call. Supermagtens militære kapacitet viser sig ikke at kunne matche en krig mod en større magt. Blandt andet derfor ønsker USA at blokere for salg af chips til Kina for at forhindre yderligere udvikling af en højteknologi, som også kan sikre en udvikling af en moderne kinesisk hær.

Kina erklærer sig selv som et socialistisk land. Så på den måde forstår man godt, at den vestlige imperialisme ser landet som en systemisk trussel. Også blandt venstrekræfterne er der forskellige opfattelser af Kina. Nogle argumenterer med, Kina er et autoritært regime. Andre at der er tale om kamp mellem to imperialistiske supermagter, Kina og USA, der begge stræber efter verdensherredømme, og som er lige farlige. Atter andre går så langt som til at forsvare den vestlige imperialismes udsagn. Ja, man kunne sige, at de er blevet imperialismens venstrefløj. I en artikel i Solidaritet den 13. maj 2022 skriver en række fremtrædende medlemmer af Enhedslisten:

"For os er det åbenlyst, at et krav om en øjeblikkelig og ensidig nedlæggelse af NATO eller krav om en ensidig afrustning i NATO-landene ikke bare ville efterlade Ruslands naboer til Putins nåde. Det ville også efterlade to brutale antidemokratiske autokratier som de dominerende militære verdensmagter, og det vil næppe gøre verden til et bedre sted."

SF er repræsenteret i den vestlige imperialismes kampagne mod Kina med Karsten Hønge, som er medlem af IPAC (Inter-Parliamentary Alliance on China). IPAC er oprettet af Trumps udenrigsminister Mike Pompeo i juni 2020 for at koordinere en kampagne mod Kina til forsvar af den såkaldt regelbaserede orden.

Gennem den nye kolde krig forberedes krigsretorikken. De vestlige medier fører en systematisk og voldsom propagandakrig mod Kina. Vi hører, at Kina fører et aggressivt diplomati, udbytter Afrika og Latinamerika med gældsfældediplomati, skaber et afhængighedsforhold hos de fattige lande og undertrykker nationale mindretal i Kina.

Kina har på et-årsdagen for krigen i Ukraine offentliggjort en 12-punkts-plan for en politisk løsning af krigen. Men papiret kan også ses som et udspil til, hvordan den nye multipolare verden skal reguleres. Det er derfor vigtigt at undersøge, hvordan Kina ser sin egen rolle internationalt, og hvordan praksis er.

Fred i verden

Kina er gennem sin forfatning forpligtiget til at opretholde fred i verden og udvise solidaritet med befolkningerne i andre lande.

Kina baserer sig på fem udenrigspolitiske principper for fredelig sameksistens, som ligeledes er indskrevet i landets forfatning: Gensidig respekt for national selvstændighed og territorial integritet, gensidigt ikke-angreb, gensidig ikke-indblanding i indre affærer, lige og gensidig fordel og fredelig sameksistens.

For Kina spiller den nationale selvbestemmelse en vigtig rolle. Under opiumskrigen blev Kina koloniseret og ydmyget af vestlige nationer og bragt i dyb fattigdom. Genforeningen af den kinesiske nation er et stort anliggende for den kinesiske stat og et dybfølt ønske i det kinesiske folk. Man kan ikke forstå Kina, hvis man ikke er opmærksom på det. Kina slår igen og igen fast, at det er dets nationale ret selv at løse sin genforening uden de tidligere kolonimagters indgriben.

Den samme ret mener de, at alle nationer har. I beretningen til Kinas Kommunistiske Partis, KKP's 20. kongres i oktober 2022 siger partiets leder Xi Jinping:

”Kina respekterer alle landes suverænitet og territoriale integritet. Kina er tro mod princippet om lighed mellem alle lande, store som små, stærke som svage, rige som fattige, og det respekterer de udviklingsveje og sociale systemer, som alle verdens befolkninger uafhængigt har valgt”.

Princippet om ikke at blande sig i andre nationers valg af udviklingsvej er vigtigt for Kinas forhold til andre nationer. Kina understreger, at intet land i verden har monopol på at vide, hvilken udviklingsvej, hvilket demokrati, hvilken kultur der er den rigtige. Hvert folks særpræg er netop kendetegnet ved sin historie. Derfor skal man respektere hver nations historie og egne valg af styreform uden at blande sig i det.

I en tale fra 2014 ved markeringen af 60-året for de fem principper for fredelig sameksistens udtaler Xi Jinping:

”Civilisationernes mangfoldighed er et kendetegn ved det menneskelige samfund. I verden af i dag er der syv milliarder mennesker fra mere end 2.500 etniske grupper, som lever i over 200 lande og regioner og taler mere end 5.000 sprog. Forskellige nationer og civilisationer er rige på mangfoldighed og har deres egne særpræg. Ingen er overlegen eller underlegen i forhold til andre.”

I dokumentet ”CPC: Its mission and contributions” fra august 2021 i anledning af partiets 100-års jubilæum hedder det:

”Den nuværende verden er langt fra fair og retfærdig. Et lille antal lande ignorerer folkeretten, tramper på international retfærdighed, foragter den internationale offentlige mening, krænker åbenlyst andre landes suverænitet, blander sig i andres interne anliggender og misbruger og dikterer ofte mindre og svagere lande, hvilket forvandler ”den globale landsby” til en urjungle, hvor de stærke jager de svage. Deres politikere opdiger og spreder løgne ud fra egeninteresse og nedgør andre lande og folk.”

Et godt eksempel på dette er EU's udenrigsminister, den spanske Josep Borrells tale i Brugge i oktober sidste år, hvor han kort fortalt hyldede EU som en civiliseret have, den bedste som menneskeheden har kunnet frembringe, hvad angår demokrati, økonomi og frihed. Alle andre bor i junglen og er ikke civiliserede som os andre, men underlegne. Og hvis ikke vi får styr på dem, kommer de efter os!

Kina har stort set overholdt princippet om gensidigt ikke-angreb i praksis på nær én gang. Det var i februar 1979, hvor Kina angreb Vietnam, efter eget udsagn for at straffe Vietnam for dets krig mod Cambodja. Vietnam havde på det tidspunkt nok verdens mest veltrænede hær til at bekæmpe angribende tropper efter USA's

nederlag i landet. Og Kina måtte trække sig ud af krigen efter en måned. Det har været Kinas eneste militære krigsventyr.

Til en sammenligning har USA været involveret i 469 militære interventioner siden 1798, heraf mindst 251 militære interventioner mellem 1991 og 2022. Det fremgår af et dokument, godkendt af den amerikanske Kongres, med titlen "Instances of Use of United States Armed forces Abroad, 1798-2022", som blev offentliggjort 8. marts 2022 og udarbejdet af Congressional Research Service (CRS).

Når USA og EU sender krigsskibe til Det Sydkinesiske Hav langt fra egne kyster, sker det med henvisning til, at Kina viser truende adfærd her. Ifølge kineserne selv har de løst en række grænseproblemer:

"Kina har forpligtet sig til at løse land- og vandgrænsestridigheder gennem forhandlinger og konsultationer. Kina har løst alle tvister om landegrænser med 12 af sine 14 naboer og har afgrænset søgrænsen i Beibu-bugten med Vietnam. Dette er en ny model for en fredelig løsning af historiske grænseproblemer og andre internationale tvister." (CPC: Its mission and contributions).

Kina er i besiddelse af atomvåben, og om det siger de samme sted, at siden den dag hvor det fik atomvåben, har Kina aktivt arbejdet for et omfattende forbud mod og en grundig destruktion af atomvåben og har over for verden lovet, at det aldrig vil angribe først med brug af atomvåben og aldrig vil bruge eller true med at bruge atomvåben mod atomvåbenfrie lande og regioner.

Denne politik står Kina stadig ved, mens USA allerede forlod first strike-princippet i 2004 efterfulgt af Frankrig og af Rusland i november 2022.

På den nyligt afholdte München-konference i februar 2023 gentog Wang Yi, at atomvåben aldrig måtte komme i brug, og at Kina derudover vil arbejde mod brugen af kemiske våben. Og dette genbekræftes i det 12-punkts-papir, som Kina offentliggjorde på et-årsdagen for krigen i Ukraine.

Den nye silkevej og win-win

Princippet om lige og gensidig fordel mellem nationer kalder kineserne i daglig tale win-win. Belt and Road Initiative, også kaldet BRI eller den nye silkevej, er en del af dette princip:

"Bælt- og Vejinitiativet udgør en vigtig platform for opbygningen af et globalt fællesskab med en fælles fremtid. Hvis BRI skal blive en reel succes, er det bydende nødvendigt at følge silkevejens ånd, der er kendetegnet ved fred og samarbejde, åbenhed og rummelighed, gensidig læring og gensidig fordel." (CPC: Its mission and contributions).

Kina har en strategi for reform og åbning, som går ud på at udvikle, hvad kineserne kalder et moderne socialistisk samfund, og den giver andre nationer en ny mulighed for at stræbe efter modernisering. Xi Jinping omtaler den kinesiske modernisering af samfundet som en ny mulighed for menneskelig udvikling (Global Times, 12. februar 2023). BRI er med til at virkeliggøre denne mulighed for det globale syd. Kina opfordrer ikke andre nationer til at følge dets udviklingsstrategi som en nøjagtig model, men snarere til ligesom Kina at søge en udviklingsvej, der passer til deres egne nationale forhold.

BRI består ikke kun af én, men mange silkeveje, som forbinder Asien med Europa via handelsruter mellem kontinenterne. I dag er mange lande i Sydamerika blevet en del af BRI. Mange af de aftaler, der indgås, handler blandt andet om at opbygge infrastruktur, så landene får mulighed for at udvikle sig. Højhastighedstog, som Kina er verdens førende i at bygge, er et led i denne infrastrukturobygning.

"Kina har underskrevet mere end 200 dokumenter om BRI-samarbejde med 140 lande og 32 internationale organisationer. En rapport fra Verdensbanken viser, at BRI kan bidrage til at løfte 7,6 millioner mennesker ud af ekstrem fattigdom og 32 millioner ud af moderat fattigdom, øge handelen med 2,8 til 9,7 procent for de deltagerende lande og med 1,7 til 6,2 procent for verden og øge de globale indkomster med 0,7 til 2,9 procent. BRI er opstået i Kina, men de muligheder og fordele, som det skaber, tilhører hele verden. Det forfølger udvikling, går ind for et win-win-samarbejde og giver håb." (CPC: Its mission and contributions).

USA og EU anklager Kina for at fange de afrikanske lande i en gældsforfælde og føre gældsdiplomati. Men så sent som den 18. august 2022 meddelte daværende udenrigsminister Wang Yi, at Kina ville eftergive 23 rentefrie lån, der var udløbet i 2021 til 17 afrikanske nationer. Det skete i forbindelse med et møde Forum on China-Africa Cooperation. Eftergivelsen er et supplement til Kinas eftergivelse af mere end 3,4 milliarder dollars i gæld og omstrukturering af omkring 15 milliarder dollars gæld i Afrika mellem 2000 og 2019.

Wang Yi foreslog i stedet en model baseret på et gensidigt samarbejde mellem Kina og Afrika, der giver

“win-win-resultater” for alle parter, er til gavn for befolkningens velfærd og ikke baserer sig på rivalisering mellem store lande for at opnå geopolitiske gevinster.

For at styrke handelen mellem Kina og Afrika har Kina indgået aftaler med 12 lande på kontinentet om at fjerne tolden på 98 procent af de produkter, de eksporterer til Kina, hvilket øger konkurrenceevnen for afrikanske varer.

Fakta er, at det er vestlige regeringer, finansielle institutioner, banker og gribbefonde, der er ansvarlige for langt størstedelen af den gæld, som landene i det globale syd er fanget i. Og med lån følger der krav til landenes politiske og økonomiske udvikling såsom privatiseringer og dereguleringer.

Forskere ved Johns Hopkins University og Harvard Business School fastslår i *The Atlantic*, at den kinesiske gældsælde er en myte. Det samme bekræftes fra Chatham House i artiklen *Debunking the Myth of “Debt-trap Diplomacy”*. Begge artikler gennemgår, at det er private vestlige virksomheder, der står for hovedparten af lånene i Afrika, at de vestlige har en rentesats, der er mere end det dobbelte af de kinesiske, og at de kinesiske lån er med en længere varighed og uden politiske krav.

Kinas voksende handel er en trussel for USA, fordi den har givet verdens nationer en mulighed for at vælge. USA's svar på denne trussel er at erstatte globalisering med deglobalisering i et forsøg på at “disrupte” Kina fra den globale økonomi.

Multipolaritet

Kina spiller en drivende rolle i udviklingen frem mod multipolaritet. Det ser vi i dannelse af organismer som BRICS og Shanghai Cooperation Organisation og tilsvarende organisationer. Kina, Indien og Rusland har omfattende handelsaftaler, og i det hele taget ser vi et eurasiske marked, som gør sig klar til at agere uden om Vesten. Snart vil verdens to største økonomier, Kina og Indien, findes her.

Flere lande står i kø for at blive optaget i BRICS, blandt andre Saudi-Arabien, som officielt har erklæret, at de er villige til at sælge olie i alle mulige valutaer. Det er et slag mod den amerikanske petrodollar, som har garanteret USA's dominans i verden.

Kina ser multipolaritet som den herskende tendens i verden. Verden er i bevægelse fra en unipolær situation til en multipolær.

Kina erklærer, at det ønsker at sikre verdensfreden, og det kan kun ske ved et opgør med den unipolære verden. Det skal være slut med unilateralisme og hegemoni. Der skal være gensidig respekt mellem alle stater – gensidig respekt for national selvbestemmelse.

En del af USA's strategi – blandt andet i forbindelse med Ukraine-krigen – har været at skabe splittelse mellem Rusland og Kina: Først omringe og splitte Rusland op og derefter gå videre til den egentlige hovedfjende, Kina. Denne strategi har indtil videre fejlet, og samarbejdet mellem Kina og Rusland er tværtimod blevet stærkere.

Umiddelbart før krigen i Ukraine udsendte Rusland og Kina en fælles erklæring op til vinterolympiaden i 2022, hvor de fastslog, at de har en strategisk alliance. Efter at krigen brød ud, har der været lagt massivt pres på Kina for at bryde alliancen med Rusland. Men Kina har holdt fast og kræver diplomati og fredsforhandlinger.

På trods af pres fra USA og EU har Kina ikke fordømt den russiske invasion. Kinas holdning har været, at folkeretten skal overholdes, og krævet, at der skal iværksættes fredsforhandlinger. Kina har ligeledes tilkendegivet, at krigen i Ukraine ikke er en uprovokeret krig, og at alle lande har ret til sikkerhedsgarantier op til deres grænser. Et flertal af verdens lande har fulgt den samme linje.

Kina støtter heller ikke de økonomiske sanktioner. Netop de økonomiske sanktioner har i øvrigt forstærket den udvikling, hvor den multipolære verden materialiserer sig.

Kinas rolle i FN

Siden FN's 26. møde oktober 1971 og vedtagelsen af resolution 2758 har Folkerepublikken Kina haft alle rettigheder til at repræsentere Kina i FN. Resolutionen regulerer alle juridiske, politiske og proceduremæssige spørgsmål for Kina, inklusive Taiwan. Indtil da var Kina repræsenteret ved Chiang Kai-shek, der var flygtet til Taiwan (dengang Formosa) under revolutionen. Kina er i dag et af de faste fem medlemmer af FN's Sikkerhedsråd.

De fem principper for fredelig sameksistens blev indarbejdet i FN-pagten i 1945 under indtryk af den socialistiske verdens eksistens og styrke efter Anden Verdenskrig. Siden har imperialismen fået overherredømmet i de internationale relationer, hvilket har svækket FN-pagten og FN's rolle. Kina insisterer imidlertid på den internationale ret, som i dag kun kan håndhæves i kamp mod imperialismen.

Xi Jinping anfører:

”De fem principper for fredelig sameksistens er blevet de grundlæggende normer for internationale forbindelser og de grundlæggende principper i folkeretten. Disse fem principper er et integreret, indbyrdes forbundet og udeleligt koncept, der indfanger essensen af nutidens internationale forbindelser og kan anvendes på forbindelserne mellem alle lande uanset deres sociale system, udviklingsstadium eller størrelse”.

Kina bekæmper, hvad det kollektive Vesten kalder ”den regelbaserede verdensorden” i modsætning til FN-pagtens definerede folkeret.

”Kina er fast besluttet på at beskytte det internationale system med FN som kerne, den internationale orden, der understøttes af folkeretten, og de grundlæggende normer for internationale forbindelser baseret på formålene og principperne i FN-pagten. Kina er imod alle former for unilateralisme og dannelse af blokke og eksklusive grupper, der er rettet mod bestemte lande.” (KKP's beretning til partiets 20. kongres).

Kinas opfattelse af den regelbaserede verdensorden er, at det er USA's selvdefinerede orden for den unilaterale verden, hvor USA har retten til at bestemme – i modsætning til folkeretten, som er defineret i FN-pagten. Den regelbaserede verdensorden ses benyttet, hvis den vestlige imperialisme ikke kan få sit mandat fra FN.

Når Kina beskyldes for at udføre et aggressivt diplomati, sker det ofte i sammenhæng med, at de taler imod den såkaldt regelbaserede verdensorden. Kinas diplomater bliver kaldt ”ulvekriegerne” efter en populær kinesisk Rambo-lignende actionserie.

Vi så konfrontationen for rullende skærm, da Antony Blinken som ny udenrigsminister på et møde i Alaska mellem USA og Kina anklagede Kina for at angribe den regelbaserede verdensorden og undertrykke minoriteter. Den kinesiske udenrigsminister svarede igen og påpegede, at USA på ingen måde har ret til at belære Kina, at USA ikke repræsenterer hele verden, og at USA burde feje for egen dør, når det gælder om at undertrykke mindretal. Så var tonen sat mellem Biden-administrationen og Kina.

På FN's generalforsamling 24. september 2022 opfordrede Kinas daværende udenrigsminister Wang Yi til en multipolær verden baseret på fred og win-win-samarbejde.

Selvom han ikke navngav USA specifikt, opfordrede den kinesiske udenrigsminister til, at dets brug af ulovlige sanktioner stoppes. ”Nogle få lande har vilkårligt indført ensidige sanktioner, afskåret udviklingsbistand og frosset lovlige aktiver i andre lande. Dette er en uacceptabel praksis, der skal rettes op på,” sagde Wang.

Ifølge rapporten til den 20. partikongres vil Kina gerne forandre og forbedre FN, så det tilpasses udviklingen i verden:

”Kina arbejder for, at multilaterale institutioner som WTO og APEC spiller deres rolle bedre, at samarbejdsmechanismer som BRICS og Shanghai-samarbejdsorganisationen (SCO) får større indflydelse, og at nye markeder og udviklingslande bliver bedre repræsenteret og får større indflydelse på globale anliggender.

Kina er aktivt involveret i fastsættelsen af globale sikkerhedsregler, arbejder for at fremme det internationale sikkerhedssamarbejde og deltager aktivt i FN's fredsbevarende operationer. Kina spiller en konstruktiv rolle i beskyttelsen af verdensfreden og den regionale stabilitet.”

Kina deltager aktivt i udførelsen af FN's verdensmål, som skal opfyldes inden 2030. På generalforsamlingen kunne udenrigsministeren fastslå, at Kina står for over 70 procent af målopfyldelsen for den globale fattigdomsbekæmpelse.

Forskydning af magtcentre

Så længe Kina aktivt understøtter nationernes ret til national selvbestemmelse, åbner det for at spille en positiv rolle, der tvinger den vestlige imperialisme tilbage. Der er ingen tvivl om, at Kina forfølger egne interesser (win-win-princippet), men det vil være fejlagtigt at sidestille Kina og USA som to imperialistiske stormagter, der stræber efter verdensherredømme og er lige farlige. Gør man det, risikerer man at stille sig helt forkert, hvis det lykkes USA at fremprovokere en krig mod Kina.

Kina spiller en aktiv rolle i udviklingen og materialiseringen af den multipolære verden. Der ses ingen tegn

på, at Kina ønsker en bipolar verden delt mellem to blokke, hvor Kina leder den ene og USA den anden.

Den multipolære udvikling er en proces, som udvikler sig, uanset hvad vi mener om den. Den er ikke en teoretisk mulighed, men udvikler sig i praksis som et udtryk for styrkeforholdet i verden. Set i et globalt perspektiv indebærer den, at magtcentre forskyder sig, og kampen om økonomiske interesser spidser til. Det er ikke nødvendigvis en situation, der skaber fred, men derimod en situation der skaber uro, gnidninger og konflikter. Men den multipolære verden åbner på den anden side mulighed for folkene i verdens fattige nationer til at udnytte disse modsætninger til at opbygge sig på deres egne betingelser og få udbytte af deres egne værdier.

Kina er ikke en krigsførende nation, men arbejder for fred og sikkerhed gennem FN og diplomati. Verdensfreden kan sikres for en stund. Men så længe der eksisterer imperialisme, vil der altid opstå konkurrencer og krig. Set i det lys kan Kina alene ikke være en garant for verdensfreden i den nuværende verden.

Denne artikel har været bragt i Magasinet Arbejderen nr. 2, 2023.

Kilder

CPC: Its mission and contributions fra august 2021:

http://english.scio.gov.cn/topnews/2021-08/26/content_77715570.htm

Beretningen til KKP's 20. kongres:

https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202210/t20221025_10791908.html

Xi om fredelig sameksistens: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/201407/t20140701_678184.html

Solidaritet:

<https://solidaritet.dk/6-teser-om-anti-imperialisme-efter-putins-krig/>:

The Atlantic:

<https://www.theatlantic.com/international/archive/2021/02/china-debt-trap-diplomacy/617953/>

Chatham House:

<https://www.chathamhouse.org/2020/08/debunking-myth-debt-trap-diplomacy>

Global Times:

<https://www.globaltimes.cn/page/202302/1285303.shtml>

China's Position on the Political Settlement of the Ukraine Crisis

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230224_1103071